

**PREDMET KONANIA O ÚSTAVNEJ SŤAŽNOSTI OPROTI PRIESKUMU
VŠEOBECNÉHO SÚDU V KONANÍ O RIADNOM ALEBO MIMORIADNOM
OPRAVNOM PROSTRIEDKU**

Ústavný sťažovateľ si nemôže zamieňať prieskumnú právomoc všeobecného súdu rozhodujúceho o opravnom prostriedku (vrátane prieskumu najvyššieho súdu v dovolacom konaní) s posúdením rozhodnutia všeobecného súdu (iného orgánu verejnej moci) v konaní o ústavnej sťažnosti. Ústavný súd nerozhoduje v predmetnej veci patriacej do právomoci všeobecných súdov, teda nerieši „kauzu“, ale posudzuje „len“ ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia. Ak by aj sám dospel (pri riešení na úrovni zákona alebo skutkového stavu) k odlišným záverom, nie je to dôvod na zrušenie ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, ak subjekt rozhodovania odôvodnil svoje závery dostatočnými a bez zjavného excesu produkovanými úvahami na svojej, teda zákonnej alebo podzákonnej úrovni.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 399/2022 zo 6. septembra 2022)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **M. M.**, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, IČO 47 234 466, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Rybár, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 37/2020 z 29. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 23. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou na Okresnom súde Komárno (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ domáhal proti spoločnosti V. vydania bezdôvodného obohatenia. Okresný súd rozsudkom č. k. 15C 80/2016-86 z 11. októbra 2017 predmetnú žalobu zamietol z dôvodu, že zmluva o spotrebiteľskom úvere uzavretá medzi stranami konania obsahuje

všetky obligatórne náležitosti vyžadované zákonom č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“), netrpí žiadnymi vadami, pre ktoré by dodávateľ nemal nárok na vrátenie plnenia nad rámec ním poskytnutej istiny úveru.

3. O odvolaní sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 8Co 26/2016 z 22. augusta 2019, ktorým rozhodnutie súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil ako vecne správne, konštatujúc, že poskytnutím ochrany spotrebiteľovi by zo strany súdu došlo k bezbrehej ochrane spotrebiteľa, ktorý by nemusel niesť žiadne adekvátne dôsledky za svoje konanie, aj keď uzavrie akúkoľvek zmluvu, dokonca čokoľvek, čo sa prieči zdravému rozumu, v dôsledku čoho by sa z úradnej povinnosti zbavil zodpovednosti. S uvedenými závermi odvolacieho súdu sťažovateľ nesúhlasil, a preto sa s dovolaním obrátil na Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), argumentujúc, že v rámci rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dosiaľ nebola vyriešená právna otázka, „... či v zmluvách o spotrebiteľskom úvere, vyznačujúcim sa revolvingovým charakterom, je potrebné už pri ich uzavretí uvádzať presnú hodnotu RPMN v miere zodpovedajúcej danému zmluvnému vzťahu (s ohľadom na dohodnutý úverový rámec, dohodnutú výšku splátok a pod.)“. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 9 Cdo 37/2020 z 29. marca 2022 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“) bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Najvyšší súd rozhodol, argumentujúc, že položenou právnou otázkou sa už dovolací súd v rámci svojej rozhodovacej praxe zaoberal, poukazujúc na niekoľko konkrétnych rozhodnutí dovolacieho súdu (uznesenia najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo/146/2017 z 22. februára 2018, č. k. 3 Cdo/56/2018 zo 17. apríla 2018, č. k. 4 Cdo/211/2017 z 23. apríla 2018, č. k. 4 Cdo/65/2018 z 26. septembra 2018, č. k. 5 Cdo/132/2017 z 29. októbra 2018, č. k. 3 Cdo/45/2018 z 22. novembra 2018, č. k. 7 Cdo/98/2018 z 30. januára 2019, č. k. 6 Cdo/113/2018 z 30. júla 2019, č. k. 7 Cdo/112/2019 zo 17. októbra 2019, č. k. 1 Cdo/171/2018 z 30. októbra 2019, č. k. 7 Cdo/183/2020 z 24. februára 2021), z ktorých však podľa názoru sťažovateľa ani jedno priamo nedáva odpoveď na položenú právnu otázku. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nevysvetľuje právne úvahy dovolacieho súdu, z ktorých tento vychádzal, keď pri rozhodovaní o jasne položenej právnej otázke rozhodol s poukazom na iné rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré svojím obsahom odpovedajú na úplne iné právne otázky a nemôžu tvoriť ustálenú rozhodovaciu prax ani po stránke obsahovej, ani po stránke formálnej.

5. Pokiaľ ide o obsahovú stránku týchto rozhodnutí (v poradí 1 až 10), dovolací súd sa v nich zaoberal otázkou, „či ustanovenie zákona o spotrebiteľských úveroch je potrebné interpretovať tak, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí nevyhnutne obsahovať číselné vyjadrenie každej jednotlivéj zložky anuitnej splátky (t. j. istiny, úrokov a iných poplatkov)“. Na uvedené poukazuje aj samotný najvyšší súd v bode 12 napadnutého rozhodnutia, a preto je nepochopiteľné jeho poukazovanie na predmetné rozhodnutia, ktoré sa obsahovo týkajú diametrálne odlišnej právnej otázky (potreby členenia splátok na istinu, úroky a iné poplatky) od otázky položenej sťažovateľom [potreby uvádzania presnej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov (ďalej aj „RPMN“)].

6. Neaplikovateľným na prejednávany prípad je však aj rozhodnutie dovolacieho súdu (v poradí 11), ktoré sa síce do určitej miery dotýka hodnoty RPMN, avšak túto otázku nerieši komplexne. Predmetným rozhodnutím dovolací súd poukázal na to, že z § 9 ods. 2 písm. j) zákona o spotrebiteľských úveroch [v súčasnosti § 9 ods. 2 písm. h)] nevyplýva, že by jednou z náležitostí spotrebiteľskej úverovej zmluvy bol konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov alebo predpoklady na jej výpočet. Sťažovateľ v podanom dovolaní, podobne ako v priebehu súdneho konania netvrdil, že obsahom úverovej zmluvy musí byť konkrétny matematický výpočet RPMN. Po celý čas namietal to, že zmluva o spotrebiteľskom úvere v zmysle príslušných ustanovení zákona o spotrebiteľských úveroch musí obsahovať percentuálne vyjadrenie hodnoty RPMN, ktoré je pre spotrebiteľa smerodajné z hľadiska posúdenia výhodnosti ponúkaného úverového produktu. Samotný výpočet pre spotrebiteľa nie je relevantný, relevantným je iba údaj o hodnote RPMN (výsledok). A tým sa uvádzané rozhodnutie dovolacieho súdu nijakým spôsobom nezaobrá, hoci to sťažovateľ v podanom dovolaní výslovne namietal.

7. Na doplnenie sťažovateľ uviedol, že predmetné rozhodnutie dovolacieho súdu nie je možné na prejednávany prípad aplikovať aj preto, lebo predmetnú úverovú zmluvu a zmluvný vzťah ňou založený je potrebné posudzovať okrem iného v zmysle príslušných ustanovení zákona o spotrebiteľských úveroch platného a účinného v čase uzavretia úverovej zmluvy. Uznesenie najvyššieho súdu č. k. 7Cdo 183/2020 z 24. februára 2021 celkom evidentne vychádza z právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“), ktorá bola platnou a účinnou až omnoho neskôr, teda podáva výklad neaplikovateľnej právnej úpravy a súčasne podľa názoru sťažovateľa celkom evidentne odporuje danej právnej úprave, keď dovolací súd v ňom poukazuje na to, že § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. nevyžaduje uvádzanie predpokladov potrebných pre výpočet RPMN, pričom z § 9 ods. 2 písm. h) za bodkočiarkou explicitne vyplýva pravý opak.

8. Rozhodnutia, na ktoré sa odvoláva najvyšší súd, však nie je možné považovať za relevantné ani po ich formálnej stránke, pretože nespĺňajú pojmové znaky judikátu, keďže nikdy neboli zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, teda nie sú spôsobilé založiť ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (s výnimkou uznesenia sp. zn. 7 Cdo/183/2020).

9. Je teda zrejmé, že vo veci konajúci dovolací súd vo svojom rozhodnutí dostatočne a výstižne neodôvodnil základné dôvody, ktoré ho viedli k vydaniu rozhodnutia, ale len nekriticky vyslovil záver o neprípustnosti podaného dovolania. Napadnuté rozhodnutie vykazuje znaky arbitrárnosti a svojvôle a odôvodnenie tohto rozhodnutia rozhodne nespĺňa parametre zákonného odôvodnenia, na základe čoho je predmetné rozhodnutie potrebné považovať za nepreskúmateľné a nezákonné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odôvodnené nesprávnym právnym posúdením jeho právnej veci [§ 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] odmietnuté. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu namietal jeho nezákonnosť vychádzajúcu z absencie riadneho

odôvodnenia a jeho arbitrárnosť, zdôrazňujúc nesprávne posúdenie položenej dovolacej otázky, ktorá v judikatúre dovolacieho súdu napriek poukázaniu na 11 rozhodnutí najvyššieho súdu riešená nebola.

11. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

12. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

13. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy tiež vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02) a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené, o to viac, ak v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov sa má verdikt súdu zakladať na voľnej úvahe (obdobne napr. III. ÚS 238/08, I. ÚS 32/09, III. ÚS 465/2012).

14. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že právna otázka nastolená sťažovateľom v dovolaní bola vyriešená vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu (bod 4), a preto predpoklady prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP splnené neboli, čo malo za následok odmietnutie dovolania sťažovateľa bez meritórneho prieskumu jeho argumentácie.

15. Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zistil, že základom v ňom prezentovanej interpretácie § 421 ods. 1 CSP, ktorá viedla k odmietnutiu dovolania sťažovateľa z dôvodu podľa § 447 písm. f) CSP, je existencia ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu k náležitostiam zmluvy o spotrebiteľskom úvere (výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov), ktorá podľa názoru najvyššieho súdu platí aj vo vzťahu k revolvingovému úveru.

16. V danej veci nebolo sporné, že sťažovateľ prostredníctvom splátkovej karty Quatro čerpal peňažné prostriedky, ktoré mal splácať pravidelnými mesačnými splátkami vo výške 29,87 eur. Revolvingový charakter poskytnutého úveru umožňoval sťažovateľovi čerpať úver opakovane bez ďalšieho schvaľovania. Sťažovateľ nijako nespochybnil ani skutočnosť, že pred podpisom žiadosti o poskytnutie karty Quatro sa oboznámil s obchodnými podmienkami, cenníkom, štandardnou úrokovou sadzbou a sankčnou úrokovou sadzbou, ako aj so zmluvnými podmienkami (zmluva uzatvorená na diaľku) a bol mu doručený potvrdzujúci list. Z rozhodnutí

súdov nižšej inštancie v tejto veci tiež vyplýva, že samotná žiadosť o poskytnutie splátkovej karty obsahovala údaj o príkladnom výpočte RPMN. Napriek uvedenému sťažovateľ považoval uzatvorenú úverovú zmluvu za bezúročnú a bezpoplatkovú.

17. Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu (bod 12 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia) vyplýva, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí nevyhnutne obsahovať číselné vyjadrenie každej jednotlivéj zložky anuitnej splátky (t. j. istiny, úrokov a iných poplatkov), resp. presný rozpis plánovanej amortizácie dlhu. Takáto interpretácia zodpovedá aj účelu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, ako aj právnym záverom uvedeným v rozhodnutiach Súdneho dvora Európskej únie vo veciach C-42/15 a C-331/18.

18. Ústavný súd dodáva, že RPMN je pre spotrebiteľa dôležitý ukazovateľ ceny úveru, pretože vyjadruje celkovú úrokovú mieru úveru alebo pôžičky, lebo zohľadňuje nielen úrok, ale aj ostatné poplatky súvisiace s úverom, teda je akýmsi indikátorom výhodnosti či nevýhodnosti úveru. Ako z už uvedeného (bod 16) vyplýva, v úverovej zmluve sa všetky údaje potrebné na výpočet RPMN nachádzali, čo sťažovateľ nijako nespochybnil.

19. Otázka interpretácie náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere bola najvyšším súdom opakovane riešená v rozhodnutiach, na ktoré v odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal, berúc do úvahy eurokonformný výklad ustanovení zákona o spotrebiteľských úveroch. Otázka údajov o RPMN v uvedených rozhodnutiach priamo riešená nebola (s výnimkou uznesenia sp. zn. 7 Cdo 183/2020), predstavuje však jeden z údajov obdobného charakteru, ktoré už boli predmetom právneho posúdenia dovolacieho súdu, keď najvyšší súd zvolil obsahovo rovnorodé riešenie v rozsahu svojej pôsobnosti rozhodovania na úrovni zákona (odlišnej od pôsobnosti ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti zameranej na posúdenie ústavnej udržateľnosti dotknutého rozhodnutia).

20. Ústavný súd vo svojej judikatúre už konštatoval, že aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné inštitúty s tým, že táto ochrana je už súčasťou zákonnej normy ako účel právnej normy a už nepotrebuje osobitnú expanzívnu interpretáciu nad rámec interpretačných štandardov vrátane teleologického výkladu. Koncept ochrany spotrebiteľa v klasickom poňatí nie je v napätí s ústavou, ale to neznamená, že je priamo ústavným princípom (PL. ÚS 11/2016, pozri aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-42/15 z 9. 11. 2016 vo veci Home Credit Slovakia, a. s., proti Kláre Bíróovej). Preferovanie zvýšenej procesnej ochrany spotrebiteľa, t. j. žalobcu v dotknutom spore, neodôvodnene stavia sťažovateľa do podstatne nevýhodnejšej pozície oproti druhej sporovej strane (I. ÚS 44/2020).

21. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že rozhodnutia, na ktoré poukázal najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, nemožno zahrnúť do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu pre ich nezverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ústavný súd pripomína, že pokiaľ určitý právny názor bol opakovane potvrdený najvyšším súdom (viacerými senátmi), ide o ustálenú judikatúru najvyššieho súdu bez ohľadu na absenciu zverejnenia takých rozhodnutí v zbierke. Tým ústavný súd nespochybňuje prioritný význam judikátov zverejnených vo forme publikovanej právnej vety.

22. Pokiaľ ide o posúdenie uplatneného dôvodu prípustnosti dovolania sťažovateľa podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a charakter sťažovateľom identifikovaných otázok v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci, ústavný súd považoval odpovede najvyššieho súdu za

dostatočné a rešpektujúce právnu úpravu dovolacieho konania, preto konštatuje, že nezistil relevantnú súvislosť medzi označenými právami sťažovateľa na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie na jednej strane a napadnutým uznesením dovolacieho súdu vychádzajúcim z jeho vlastnej judikatúry na strane druhej.

23. Pokiaľ sa sťažovateľ s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie vyslovenej neprípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 447 písm. c) CSP nestotožňuje, ústavný súd dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti. Závery najvyššieho súdu v napadnutom rozhodnutí sú v súlade s jeho úlohou, ako to vyplýva z § 421 písm. b) CSP, pričom jeho argumentácia ako dovolacieho súdu nepopiera účel a význam ustanovenia procesného predpisu o dovolaní. Práve naopak, najvyšší súd ústavne konformne použil metódu použiteľnosti záverov svojej vlastnej rozhodovacej činnosti a dospel k záveru, že nebol daný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ako to tvrdil sťažovateľ.

24. Je potrebné opätovne dodať, že sťažovateľ si nemôže zamieňať prieskumnú právomoc všeobecného súdu rozhodujúceho o opravnom prostriedku (tu najvyššieho súdu v dovolacom konaní) s posúdením rozhodnutia takého súdu v konaní o ústavnej sťažnosti. Ústavný súd nerozhoduje v predmetnej (tu civilnosporovej) veci (nerieši „kauzu“), ale posudzuje „len“ ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia. Ak by aj sám dospel (pri riešení na úrovni zákona) k odlišným záverom, nie je to dôvod na zrušenie ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, ak subjekt rozhodovania odôvodnil svoje závery dostatočnými a bez zjavného excesu produkovanými úvahami na svojej, teda zákonnej alebo podzákonnej úrovni.

25. Na základe uvedeného ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu označených práv odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.